

Tuberkulosinformation till personal

Tuberkulos är fortfarande en vanlig sjukdom i många delar av världen. Tuberkulos-förekomsten i ett land är tydligt kopplad till landets materiella utvecklingsnivå. Bristande hygien, trångboddhet och undernäring befrämjar sjukdomen.

I Sverige är det dock en ovanlig sjukdom med ca 5 fall/100 000 invånare och år. Flertalet av patienterna är uppväxta i länder med en högre tbc förekomst än hos oss. Av de som smittas är det bara ca 10 % som insjuknar om man har ett normalt immunförsvar. Tidigare skulle personal inom sjukvård och omsorg erbjudas vaccination men detta är borttaget sedan 2007 då Socialstyrelsen kom med nya rekommendationer. I dag rekommenderas vaccination bara till personal som arbetar på infektions-, lungavdelning eller med obduktioner.

Orsakande mikroorganism

Tuberkulos orsakas av bakterien *Mycobacterium tuberculosis*. Denna växer mycket långsamt, vilket gör att insjuknandet kommer långsamt. Bakterierna kan leva kvar i människokroppen under lång tid utan att man har några symtom, men då är man ej heller smittsam för andra.

Smittvägar/smittspridning

Tuberkulos överförs vanligen genom att man andas in bakterierna. Vanligen krävs upprepad exposition från en sjuk patient för att smittöverförings skall kunna ske.

Symtom/komplikationer/behandling/diagnostik

Tbc kan drabba alla kroppens organ men det är bara tbc i lungorna som kan spridas till andra. Vid symtom med långvarig hosta, ev. nattliga svettningar och viktnedgång, bör man söka vård. I utredningen ingår oftast lungröntgen, specifika tb-odlingar och tuberkulintest.

Normalt behandlas tuberkulosen med läkemedel under 6 månader. Om man skött sin medicinerings är risken för återinsjuknande mycket liten. I allmänhet behöver man bara vara sjukskriven under en kortare period, och under behandlingstiden kan de flesta leva normalt.

Åtgärder vid inträffade fall/utbrott

Vid smittsam tuberkulos utföres alltid en s.k. miljöundersökning. Det innebär att patientens familj och eventuellt andra närkontakter kallas för undersökning. Då tuberkulos har en låg smittsamhet räcker, i normalfallet, kontroll av de som bor i samma hushåll.

Vårdpersonal

Sjukvårdspersonal liksom annan personal inom omsorg löper ingen ökad risk att insjukna i tuberkulos jämfört med övriga befolkningen. Problemet i dag är snarast att sjukdomen är så ovanlig att den missas. Vid långvariga symtom från lungor bör man ha tuberkulos med som en av differentialdiagnoserna.